

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi és kertészeti kultúrákban 2025.08.22.

A múlt heti időjárás változatlansága már-már aggodalomra ad okot. Folytatódott a meleg és kifejezetten száraz időszak, amely a szántóföldi és kertészeti kultúrákban is felgyorsította az érési folyamatokat. Eső legfeljebb csak nyomokban hullott, egy-egy kisebb körzetben fordultak elő záporok de ez továbbra sem segített sem a növények sem a talajok állapotán (1. fotó). A talajok nedvességtartalma 11-20 V/V % között változott, így aztán nem csoda ha az aszálytünetek fokozódtak. Az őszi vetésű növények alá a talaj előkészítés még várat magára, legfeljebb a talajlazítás végezhető el megfelelően az egyébként kiszáradt, poros talajokon.

1. fotó: Tarló ápolás száraz talajon

A kertészeti kultúrákban a vízhiány, a gyakran magas UV sugárzás hatásai visszafordíthatatlanok, mellyel most szüretkor vagy éppen előtte is szembesülhetünk. Szinte minden gyümölcskultúrában erősödtek a napégés tünetei a gyümölcsökön, amely nemcsak küllemi károsodást jelent, hanem a beltartalmi értékek, a tárolhatóság romlását is (2. fotó). Az alacsony éjszakai és magas nappali hőmérsékletek miatt jelentős a páralecsapódás, így ha a nappali órákban nem is, de az éjszakaiban átmenetileg 70-75 % feletti páratartalom alakul ki. Ez pontosan arra elegendő hogy egyes gombabetegségek lassan, alattomosan fertőzni, terjedni tudjanak.

2. fotó: Napégett dió epikarpium a barnult dióbéllel

A száraz talajállapotok miatt sok helyen a tarló hántásokkal még mindig kívárnak, habár a gyomosodás ezt egyre kevésbé teszi lehetővé. Az eddig még hántatlan tarlók komoly parlagfű

fertőzöttséget mutatnak, a száraz időjárás következtében jelentős pollenterhelés mellett! A hántott tarlókon az árvakeléseken (gabona, repce) legfeljebb bolha kártételek fordulnak elő, kórokozók fellépése nem jellemző.

A keresztesvirágú másodvetéseken kissé erősödött a bolhák és a különböző bagolylepke-fajok kártétele, de a kártételi vagy esetleges védekezési küszöböt nem éri el a jelenlétük.

A kukorica állományok érése felgyorsult, emellett nagyon heterogén táblákat lehet látni. A kifejezetten aszályos körzetekben az alacsony növények alsó levelei teljesen felszáradtak, ha vannak csövek, azok lefelé fordultak, a kényszerérés jelei mutatkoznak. A rövid tenyészidejű (FAO 300) fajták betakarítása, a silózás megkezdődött, a többi fajta az érés különböző stádiumaiban (tejesérés-teljes érés) tart még ki. A **kukoricamoly** rajzása általában nem tapasztalható, vagy legfeljebb alacsony szinten, emellett pozitív tapasztalat, hogy a kártétel sem erősödött. A **gyapottok bagolylepke** góc-szerű, erőteljes, folyamatosan növekvő egyedszámú rajzása továbbra is észlelhető (Szolnok térsége: 30-48 db imágó/csapda/3 nap) azonban a napraforgó és kukorica felgyorsuló érése miatt a kártételek már kérdésesek lesznek.

A **kukoricabogár** népségének alakulása változó. Még mindig vannak táblák, ahol intenzív a rajzás enyhe létszám csökkenés mellett (100-130 db imágó/csapda/hét), azonban a tojásrakás folyamatos. A tojásrakást valószínűsíthetően a száraz talajállapotok sem akadályozzák meg, ugyanis ilyenkor a kártevő a mélyebb, nedvesebb talajrétegekbe helyezi tojásait (20-25 cm), megalapozva azok túlélését. Kukoricában de napraforgó állományokban is növekedett a poloskák egyedszáma és kártétele az utóbbi napokban. A **molyhos mezei poloska** mérsékelt károsítása mellett, az inváziós fajnak számító **zöld vándorpoloska**, valamint az **ázsiai márványospoloska** erősebb kártétele számos táblában megfigyelhető.

A kukoricához hasonlóan a napraforgó táblák fejlettségi, érettségi állapota is nagyon különböző. A zöld-illetve citromérés állapotú táblák mellett az alföldi területeken a barnaérés is bekövetkezett. A még zöld felülettel bőven rendelkező növényeken a betegségek nagyarányú, újbóli terjedése nem jellemző, illetve sok esetben már nehezen elkülöníthető a tünet együttes a szárazság miatti levélszáradásoktól. A citromérésű állományokban, különösen az akár másodlagosan is felgyomosodott táblákon időszerű a vegyszeres állományszárítás tervezése. Azokban a technológiákban ahol nincs lehetőség a deszikkálás elvégzésére, ott a betakarítás előtti gyomirtással segíthetjük a parlagfű vagy egyéb felszaporodott gyomnövény irtását a betakarítás könnyítése céljából. Ezekkel a kezelésekkel nemcsak a szemek nedvesség tartalmának csökkenését érhetjük el, hanem a betegségek további terjedését, újabb kártételét is megakadályozzuk.

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

Almatermésűekben a lisztharmat és varasodás terjedése nem volt jellemző az utóbbi időszakban. Az érzékeny fajtákban közepes fertőzöttség alakult ki, lombon és helyenként gyümölcsön egyaránt. A korai fajták szedése megkezdődött, folyamatos, a később érőkben azonban a **tárolási betegségek** ellen még célszerű lehet egy fungicides beavatkozás. Ezeket az élelmezés egészségügyi várakozási idő figyelembe vétele mellett végezzük el. Főleg házi kertekben jellemző a **monília gyümölcsrothadás** fellépése, melynek az eddigi rovarkártételek, most pedig már a darazsak nagyobb arányú kártétele is kaput nyithat.

A kártevők közül az **almamoly** rajzása folyamatos. Habár több ültetvényben már minimálisra szorult vissza a népség, még mindig vannak kártételi gócok, amelyek a következő évre jelentős áttelelő egyedszámot biztosítanak. Az aknázómolyok (almalevél aknázómoly, almalevél-törpemoly, almalevél-sátorosmoly) száma szinte már mindenütt csökkenő a csapdáknál, védekezés már nem is indokolt ellenük.

Az **őszibarack** betakarítása folyamatban van, a vége felé tart. A még fán lévő gyümölcsök **monília rothadásának fertőzésveszélye** továbbra is magas. A gyümölcsöket is károsító **keleti gyümölcsmoly** rajzása helyenként még mindig nagy létszámú. A különböző **poloska-fajok** és kártételük szintén megfigyelhető a gyümölcsökön, de jelentőségük idén valamivel mérsékeltőbb mint a korábbi években.

Szilvában a **szilvamoly** rajzása csökkenő tendenciájú és mindenütt csapdázható még a kártevő. Kártétele az idei évben gyakori, helyenként súlyos mértékű az intenzív gyümölcselhullás kíséretében. A monília gyümölcsrothadás a szilvát is fenyegeti, így lehetőség szerint mielőbbi szüret javasolt.

A betakarítás utáni állapotú **cseresznyén, meggyen** a **sztigminás levéllyukacsosodás** kevésbé míg meggyen a **blumeriellás levélfoltosság** egyre intenzívebben lépett fel az utóbbi időszakban (3. fotó). A párásabb területeken, ahol szórványos kisebb esők is kialakultak, újabb és újabb tünetek jelentek meg. A lomb sárgulása és intenzív hullása házi kertben gyakori és nagymértékű!

3. fotó: Fokozódó blumeriellás levélfoltosság tünetek meggyen

Dióban a **nyugati dióburok-fúrólégy** rajzása még mindig intenzív (4. fotó)! Habár a 2020-as évi egyedszámot és fertőzöttséget még nem érte el a kártevő, a napokban tömegessé válhat a fertőzött burokkal rendelkező diók hullása a kertekben. A párosodás, tojásrakás folyamatos, ezért újabb védekezés válhat szükségessé.

4. fotó: Nyugati dióburok fúrólégy imágói a termésen

A korai érésű **szőlőfajták** betakarítási munkálatai jól haladnak. Az érés és az erőfűrtök növényvédelmi szempontjából szerencsés az eddigi időjárás. A száraz körülményeknek köszönhetően a **botritiszes fűttróthadás** fertőzésveszélye alacsony, leszámítva a sérült, tömött fűrtű, vékony héjú fajtákat. Amennyiben az időjárás csapadékosabbra vált, a megelőző védekezések még szükségessé válhatnak.

A betegségek közül a **lisztharmat** levélfertőzésével van jelenleg a legkevesebb problémánk, ugyanis nagyon minimális a fertőzöttség az ültetvényekben. Ez eddig kecsegtető állapot, mert

az idő múlásával egyre kisebb eséllyel termelődnek tömegesen a következő évre áttelelő kazmotéciumok. Természetesen ha meleg, párás lesz az ősz, az áttelelő termőtestek kialakulását nem kerülhetjük el, de mennyiségük valószínűsíthetően kisebb lesz a korábbi évekhez képest.

A **peronoszpóra** fertőzöttség nagyon heterogén az ültetvényekben. Házi kertekben, vagy kevésbé intenzív védelem mellett a betegség a lombon alattomosan szaporodott fel. Kiterjedtebb levélfoltok a friss hajtások levelein láthatók, míg az idősebb levelekben már az ún. mozaikos foltok észlelhetők, melyek terjedését az öregedő levélszövet levélerei akadályozzák meg. Ezeknek a kis mozaikos foltoknak lesz nagyobb jelentősége a későbbiekben, ugyanis a kórokozó ezekben telel át (5. fotó). A kórokozó spóra képződése a levél fonákon mérsékelt, inkább a párateltebb ültetvényrészekben figyelhető meg, ezért a fertőzési nyomás ennek függvényében alakul.

5. fotó: Szőlő peronoszpóra mozaikos levélfoltja az idős levélen

A **tarka szőlőmoly** 3. nemzedékének rajzása egy-egy ültetvényben még jellemző, de csupán alacsony szinten. A kártételek ennek megfelelőek, legfeljebb szórványos a bogyók károsodása (6. fotó).

6. fotó: Tarka szőlőmoly 3. nemzedékének kártétele szőlő bogyón

Az **amerikai szőlőkabóca** imágóinak rajzása szintén csökkenő, de még mindig jól megfigyelhető a vektor aktivitása az ültetvényekben. A kabóca elleni rovarölőszeres védekezést a szüret idejéhez javasolt igazítani, illetve jelenleg már a leszüretelt fajtákban is van lehetőség a vektor inszekticides gyérítésére.

A **szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazmás betegségének** terjedése, a tünetek megjelenése folyamatos, egy-egy fertőzött körzetben mostanra tömegessé vált. A tünetes tőkékkel mielőbb távolítsuk el a betegség terjedésének korlátozása céljából!

Tühs Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.